

Защо търсите
Живия между
мъртвите?

Лука 24:5

ТЕМА НА БРОЯ

РЕДАКЦИОННА

Скъпи читатели,

За някои от нас четирисет-дневният период на Великия пост е потискащ, за други е най-радостният и изпълнен с очакване. Причините за тези различия не са в това дали постим или не, а коя част от изкупителното дело на Христос е в центъра на нашето внимание. Великият пост хвърля сянка върху християнския ни път като ни припомня страданията на Господ Исус Христос, болката, отхвърлянето и смъртта, които Той изтърпя за всички нас. От друга страна, ние се приближаваме стъпка по стъпка към славната надежда на Възкресението и тази настояща и бъдеща реалност ни изпълва с неугасващ оптимизъм. Но как ли са преминавали през този период от годината първите християни? Как ли са го преживявали тези, които са израснали и играли като деца на местата, където Господ е бит, измъчван, предаден и разпнат за греховете ни? Всяко камъче, дърво и поляна за първите Христови ученици е било проповед за величието, смиреннието и любовта на Божия Син. Уви, никой от нас не би могъл да изстрада периода преди Великден по такъв начин. Да, душите ни се свиват от мисълта, че нашият грях стана причина за Христовите страдания и смърт, но едновременно с това се радват с трепет при мисълта, че Исус е жив! Затова и периодът на подготовка за Възкресение Христово е толкова важен. Необходимо е, освен редовното празнуване на Господнята трапеза, при което възпоменаваме страданията и смъртта на Господ Исус за нас и се храним чрез вяра с Неговото Тяло и Кръв, да има и период, в който да съпремеем и преминем заедно с Христос по Неговия път към Голгота и славното Му възкресение.

С този брой на в. *Зорница* ние ще ви придружим във Вашето пътешествие към Кръста и Възкресението. Подбрали сме за Вас статии, които с Божията помощ се надяваме да ви информират и обогатят християнската ви култура, но и да ви приближат към Бога. Историята за християнското обръщение и живота на Иван Проханов ще ви вдъхнови за неуморно християнско служение за морално и духовно обновление на нашия народ. Ще намерите отговор и на въпросите защо професорът по древни езици Йохан Ройхлин е съден от Инквизицията, както и защо индианската принцеса Покахонтас е толкова важна за ранната история на САЩ. Пожелаваме ви увлекателни и полезни минути с в. *Зорница*!

п-р Владимир Железов

От какво ще ни избави Възкресението?

„Чакаме възкресението на мъртвите и живота в бъдещия век. Амин“

Из Никео-Цариградския Символ на вярата, 381 г.

Обикновено най-близките ни хора остаряват край нас – обикновено, но невинаги. Понякога обстоятелствата са такива, че те не могат да бъдат в непосредствена близост до нас или даже са съвсем далече. Кое то в съвременната технологична ситуация най-често означава, че все пак ги виждаме опосредствано – чрез някоя от многобройните социални медии, даващи ни възможности за това. Не ги губим напълно от очи, наблюдаваме волно или неволно измененията, които изкривяват постепенно чертите им. Свикваме с процеса на остаряването им и макар той да е неотвратим и едновременно с това, се стараем да не го приемаме драматично.

ТОЗИ МЕСЕЦ

Основателят на хебраистиката Йохан Ройхлин е съден и оправдан

п-р Данаил Игнатов

На 24 април 1514 г. в немския град Шпайер по нареждане на папа Лъв X се провежда църковен трибунал. Предмет на обследване са трудове на преподавателя по древни езици Йохан Ройхлин, по отношение на които е предявено обвинение, че съдържат еретични идеи, противни на християнското учение.

Йохан Ройхлин (29.01.1455 – 30.06.1522 г.) е немски ренесансов учен, вещ познавач на новозаветния гръцки език, на който обучава студентите си, за да изследват евангелските текстове. В същото време той е един от първите, които въвеждат християнската хебраистика² в екзегетичните изследвания на Стария завет.

Роден е в Пфорцхайм, маркграфство Баден, в семейството на манастирския управител Георг Ройхлин и неговата съпруга Елиса Ерина Ек. Сестра му Елизабет е баба на Филип Меланхтон, най-близкият сътрудник на Мартин Лутер.

На 15-годишна възраст Ройхлин започва да учи граматика, философия и реторика във Фрайбургския университет. Заминава за Париж, за да следва древни езици. След това се премества в Базел, където задълбочава познанията си по старогръцки език. През 1477 г., му е присъдено званието „магистър по изкуствата“. В Базел той съставя първия си труд: кратък латински речник, озаглавен *Vocabularius breviliquis*, както и граматика на старогръцкия език.

следва на 4 стр.

¹ Хебраистика – наука за изследване на староеврейския език при изучаването на Библията и други еврейски текстове. Б.а.

ГЛАСЪТ НА АМВОНА

Унищожаване на смрагта и тлението

п-р Станислав Алексиев

За него говори само евангелист Йоан. Матей, Марк и Лука не споменават нищо. А той явно е бил много близък приятел на нашия Господ. Домът му е бил винаги отворен за Спасителя, когато е ходил до Йерусалим. Та Витания е много близо до столицата; само прехвърляш Елеонския хълм и си вече там.

Но сега се случва нещо много тъжно. Остават само няколко дни до Пасха, а Господ Исус Христос разбира, че приятелят Му Лазар е починал. Той е на два дни път от Витания, но не бърза да отиде, за да се прости с Лазар.

следва на 3 стр.

От какво ще ни избави Възкресението?

Калин Михайлов

следва от 1 стр.

Походката му е станала несигурна и забавена, почти скована, лицето му си е уж неговото, но и някак чуждо, в погледа му не разчитаме характерната за него жизнерадостна общителност. И сме готови да заплачем, защото сме познали опитно онова, което знаем по принцип – *преходността* на човека, обречеността му на остаряване (ако доживее до съответната възраст), „изтляването“ на житейските му сили преди още да е настъпил мигът на физическото умирање.

Намирам, че в подобни ситуации изпитваме нещо от *скръбта*, накарала сърцето на Спасителя да трепне така дълбоко, че от очите Му да се отронят горестните сълзи, с които оплаква смъртта на Своя приятел Лазар (Йоан 11:11). Христос знае какво Му предстои да направи: че съвсем скоро ще развърже покойния от връзките на смъртта и ще го върне към живота, за го подари

отново на тези, които го обичат. И въпреки това заплаква. За мен няма съмнение, че Христовите сълзи оплакват и *унижеността* на човешкото изобщо, на грехопадналата и унижена в падението си човешка природа, станала подвластна на смъртта и тленното – също както нашите скрити сълзи оплакват настъпилите неотвратими промени у човека, когото обичаме.

Тук се изпитва и проявява силата на християнската ни надежда. Като християни ние вярваме и се надяваме, че възкресението от мъртвите ще ни избави от тази скръб по унижеността на човешката природа. Че ще върне на нас и на всичките ни близки – роднини и приятели в Христа – онова първоначално *достойнство*, което човекът е загубил чрез прародителския грях на Адам и Ева. Вярваме, че ще се видим *преобразени* – такива, каквито сме замислени да бъдем преди още да сме се появили на този свят. Неплenni, одухотворени, красиви, сияйни – *по благодат*.

В новия свят, който очакваме и който се надяваме да обитаваме, няма да я има не само „тъгата без име“, за която говори с болка и почти с отчаяние Стоян Михайловски в своето стихотворение *Не трае нищо!* Няма да го има и чуденето какво ще правим с цялото време, което предстои „да уплътняваме“: няма ли да изпадне бързо в досада, в скука – втората основна болест на модерния човек (наред с тъгата, по френския писател Бернанос). Не, няма да изпадне, защото ще сме избавени не просто от *преходността* на всичко, а и от самото време, което го прави *преходно*, мимолетно. *Господ ще ни избави от времето, за да ни подари вечността!* Но как да си представим траенето във вечността, като нямаме развити сетива за нея? Можем да си позволим някои бегли предчувствия. Например, че онова, което трае вечно, би трябвало не само да не остарява, но и *вечно да се обновява* – да е вечно ново, без обаче да го сменяме постоянно като смартфон. Невъобразимо, нали? *Господ ще ни избави от въобразимото, за да ни подари невъобразимото!*

Затова нека на Великден да прославим с радост Този, Който е направил възможно всичко това и много повече от това! Който ни *избавя от нас*, за да ни *подари нас*! Всеки Великден, всяка неделя и дори всеки Божи ден Той ни призовава с вяра и надежда да стъпим върху стореното от Него, прибавяйки любов, в която да има нещичко от Неговата любов. От онази любов, подтикнала Божия Син да дойде в нашия негостоприемнен свят и да стане като един от нас, да умре на Голготския Кръст и да възкръсне – за да може възкресението Му да стане залог за нашето възкресение. Да се поздравим радостно с чудото на чудесата, което отмества камъка и отваря вратата към нашето избавление: „Христос възкресе!“ □

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ '2024! АБОНИРАЙТЕ СЕ!

Абонирахте ли се за новата година? За да можем да издаваме редовно любимия на мнозина вестник, имаме нужда от вашата подкрепа. Бихте ли подновили груповия ви абонамент за тази година? Бихте ли съдействали за още абонати? Пишете ни! Цената на годишния абонамент за 2024 г. е **16 лева**.

ДАРЕНИЯ

Редакцията се нуждае от финансова подкрепа. Обръщаме се към вас с молба да обмислите дали Бог ви води да участвате с еднократни или редовни дарения за делото на в. *Зорница*!

ГРУПОВ АБОНАМЕНТ

За групов абонамент ни пишете. Редколегията разчита на доброволци, които да съдействат за разпространяването на всеки нов брой.

ЛИЧЕН АБОНАМЕНТ

За личен абонамент се обърнете към местния пощенски клон. Каталогният номер на *Зорница* е **312**. Можете да се абонирате:

- за 3 месеца 4 лева
- за 6 месеца 8 лева
- за 9 месеца 12 лева
- за 12 месеца 16 лева

Вестник *Зорница* е издание с консервативен протестантско-евангелски характер. Списва се от редакционна колегия към **Българско евангелско дружество**.

По второстепенни доктринални въпроси редакцията допуска разнообразие от мнения. Становището на даден автор невинаги съвпада с това на редакционната колегия.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Влади Райчинов, Владимир Железов,
Данаил Игнатов, Емил Марков,
Олег Константинов, Радостин Марчев,
Станислав Алексиев, Тодор Велчев

ЗОРНИЦА

БЪЛГАРСКО ЕВАНГЕЛСКО ДРУЖЕСТВО

адрес: БЕД, ул. Солунска 49, София 1000 | email: vestnik.zornitsa@gmail.com | FB: vestnikzornitsa | web: zornitsa.bg | тел.: 0892 250 517

Редактор на броя: Владимир Железов
Коректор: Тодор Велчев
Предпечат: Олег Константинов
Печат: *Прима принт* ЕООД

Каталожен номер за абонамент
към Български пощи: 312
ISSN: 0861-3826

Зорница се нуждае от финансова подкрепа. Бъдете съработници на най-старото българско периодично издание!

Ще бъдем благодарни, ако обмислите с молитва да бъдете спомоществователи на изданието!

Българско евангелско дружество | IBAN: BG84 BPBI 7942 1021 9606 01 | BIC: BPBIBGSF

Унищожаване на смрагта и тлението

п-р Станислав Алексиев

следва от 1 стр.

Христос изчаква и когато пристига, Лазар е в гроба вече четири дни. Двете сестри на починалия, Марта и Мария, са пренаскърбени. Евреите първоначално скърбят за мъртвите си близки седем дни, а целият траур трае един месец. Къщата на Лазар е пълна с негови роднини, дошли от близо и далеч, за да отдадат последна почит на сродника си.

Именно в тази атмосфера, когато всичко е обгърнато от тъга, се появява Господ Исус Христос. Неговото идване предизвиква реакцията на двете сестри. Те сякаш укоряват забавянето на Спасителя. Казват Му: „Ако беше Ти тук, брат ни нямаше да умре“ (Йоан 11:21,32). С други думи: „Кое е онова нещо, което е било по-важно от живота на брат ни? Ако не се беше забавил, сега той щеше да е жив!“ Но Исус не се притеснява, не се и обижда. Насърчава ги да вярват в Него и във възкресението, защото Той е самото възкресение, самият живот.

След това доближава гроба и помолва някоя да отвалят камъка. Следва един от най-сърцевените публични разговори на Господ Исус с Бог Отец, едни от най-интимните слова, изречени пред други хора. „Исус повдигна очи нагоре и каза: „Отче, благодаря Ти, че Ме послуша. Аз знаех, че Ти винаги Ме слушаш, но казах това заради множеството, което стои наоколо, за да повярват, че Ти си Ме изпратил“ (Йоан 11:41-42). В тази молитва Христос иска

събралите се хора да разберат, че онова, което ще се случи, ще бъде проява на Божията слава. То има за цел да потвърди, че Той, Божият Син, е изпратен лично от Отца, за да дарува живот на умрелите духовно.

Следват познатите ни думи: „Лазаре, излез навън!“ (43 ст.) и починалият се покорява на Автора на живота. Лазар излиза от гроба. Така, както след няколко дни и неговият Приятел ще излезе от гроба. Това „мини-възкресение“ сочи към грандиозното Възкресение на Спасителя и потвърждава нашето. Защото Божията слава е тази, която възкресява Лазар. Тя ще възкреси и Христос. Ще възкреси и нас.

Когато умрелият излиза, поленналите савани миришат на изгнила плът. Господ Исус заповядва да го разполюват. Да се докоснат до мършата на тлението. Със ръцете си да пипнат смъртта. Той е можел да отвали камъка с една дума. Можел е да направи това и с напелите с миризма на мърша савани. Но не. Използва обикновени хора, за да Му съдействат.

Колко много смрад и гнилоч има около нас! Колко много духовна, телесна, лична и обществена „смърт“ ни заобикаля! Ние сме

Възкресяването на Лазар, мозайка в църквата Sant'Apollinare Nuovo, VI век (Равена, Италия) | източник: Уикипедия

призовани да не се притесняваме от миризмата на греха, но да бъдем там – на разположение на Спасителя. Да бъдем готови – и като църква, и като вярващи – да се докосваме до проблемите на хората. Да не се свеним да се борим с тях. Да не се притесняваме, че ще се изцапваме.

Господ Исус има нужда от нас, обикновените вярващи. Изпраща ни да занесем

Благата вест в света на разложението и смрагта. Никъде, където и да отидем, няма да намерим живот извън Бога. Само смърт и разложение. Ако не е Благовестието, това положение никога няма да се промени. А то ни е поверено. Лично на всекиго от нас и на църквата като цяло.

Ще разполюем ли този свят от смъртта? Ще занесем ли вестта за Възкресението, за да могат онези, до които се докосваме да „излязат навън“? Да напуснат смъртта. Да заживеят вечен живот. Лазаровден ни насърчава да го направим. Саваните лежат пред нас. □

Missa Solemnis (Тържествената меса) в ре мажор от Лудвиг ван Бетовен

Светлана Тинева

Тази година честваме 200 години на едно от най-великите класически произведения – грандиозната Missa Solemnis (Тържествената меса) на Бетовен. Това е последното му мащабно, велико, титанично, грандиозно, религиозно произведение. В писмото си от март 1824 г. до издателството по повод ръкописа на месата, Бетовен пише: „Колкото и да ми е трудно да говоря за самия себе си, смятам Missa Solemnis за най-великото си произведение.“ И коментарите на съвременниците му са категорични. Голямата меса на Лудвиг ван Бетовен е призната единодушно за най-забележителното религиозно произведение след Месия на Хендел – както по новаторство, така и по благочестив боговдъхновен замисъл.

Повод за раждането на най-грандиозния опус на Бетовен дава неговият ученик и покровител херцог Рудолф, брат на тогавашния австрийски император. През 1819 г. херцогът е предложен за кардинал в Оломоуц, Моравия. Церемонията е насрочена за 9 март 1820 г. В писмо до херцога Бетовен съобщава: „Денят, в който написаната от мен меса бъде изпълнена на церемонията, тържествено извършвана за Вас, ще бъде най-славният ден в моя живот и Бог ще ме осветли така, че скромният ми талант да допринесе за възхвала на този тържествен, специален ден.“

Въпреки намеренията си композиторът не успява да завърши Тържествената меса за церемонията, а едва три години след

това. През 1823 г. завършва творбата и я предоставя за публично изпълнение. Първи се отзовава княз Николай Галицин, благодетел и почитател на композитора, който организира премиерата в Санкт Петербург през март 1824 г. А единственото изпълнение на Тържествената меса, на което Бетовен присъства през живота си, се състои във Виена на 7 май същата година. Там прозвучават само три от частите: Kyrie, Credo, Agnus Dei.

Когато най-сетне решава да изпрати ръкописа на Тържествената меса на херцог Рудолф, Бетовен му споделя: „Няма по-възвишена мисия от това, да се доближиш до Божеството по-близо от другите смъртни и чрез този контакт да разпространиш божествените лъчи на Всевишния сред човешката раса... Главната ми цел по време на композирането на тази грандиозна творба беше да събудя и постоянно да внушавам религиозни чувства не само сред певците, а и сред слушателите.“ Този цитат показва, че макар Тържествената меса да не е ортодоксално християнско произведение, с цел да се изпълнява при църковни

служби, то е индивидуално изявление на спасителна вяра в Бога и на споделянето ѝ със слушателите.

Бетовен е бил истински вдъхновен и преобразен, докато е писал тази велика творба. Месата се състои от традиционните пет части: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei. Написана е за оркестър, орган, смесен хор и четирима солисти: сопран, алт, тенор и бас. □

Missa Solemnis, началото на Kyrie, с известното посвещение „Von Herzen... mit Andacht“ („с преданост“) | източник: Уикипедия

Основателят на хебраистиката Йохан Ройхлин е създаден и оправдан

п-р Данаил Игнатов

следва от 1 стр.

Ройхлин започва да следва право в университетите на Орлеан и Потатие във Франция, а през 1484-1485 г. получава докторска титла по римско право от университета в Тюбинген, Германия. След като става известен с познанията си по латински и гръцки, Ройхлин служи като преводач на граф Еберхард от Вюртемберг.

През 1490 г., след среща в Рим с флорентинския философ Пико де ла Мирандола (1463-1494 г.), той започва да изучава старателно библейския еврейски език. В това отношение ползва познанията на еврейския медик Яков бен Йехиел, който служи в имперския двор. Впоследствие публикува няколко важни съчинения и обучава студенти на частни начала. Неговото съчинение *De Arte Predicandi* (1503 г.) насочва бъдещите проповедници да се усъвършенстват в по-доброто разбиране на Библията, чрез изучаване на оригиналните езици. През 1506 г. издава еврейска граматика и лексикон под заглавие *De Rudimentis Hebraicis*, за което ползва трудове на еврейски учени. Издава и коментар с граматични пояснения на т. нар. *покаяни молитви* от книгата Псалми. Ройхлин се смята за първия преподавател в западния свят, който прилага изучаването на Библията на оригиналните езици.

Пак под влияние на Пико де ла Мирандола, той започва да изучава старателно и мистичното учение на някои юдейски духовници Кабала. Публикува по тази тема книги като *De Arte Cabbalistica*, които издават известни теософски увлечения.

През 1510 г. влиятелният доминиканец и служител на Инквизицията Йоханес Птеферкорн, който е евреин, приема католицизма и започва кампания за унищожаването на всички книги на еврейски, с изключение на Стария завет. Аргументът му е, че съдържат лъжливи идеи и пречат на юдеите да приемат християнството. Той настоява император Максимилиан да издаде разпореждане за тяхното изземване и изгаряне.

Но императорът решава да се консултира със станалия вече известен специалист по еврейски език Йохан Ройхлин. Последният не споделя виждането на инквизиторите. Стигнал е до заключението, че книги като Талмудът,

кабалистичното писание Зоар¹, коментари на известни равини като Раши, Кими, Ибн Езра и други, въпреки своето съдържание представляват ценно учебно помагало и на практика са основа, върху която може да се спори с юдаизма от християнска гледна точка. Тяхното унищожаване би дало само още повече козове в ръцете на онези, които разпространяват застъпниците в тези книги учения. Вместо това Ройхлин предлага във всеки немски университет да бъдат основани катедри по хебраистика. Императорът се съобразява с неговото становище и отменя предвидения декрет.

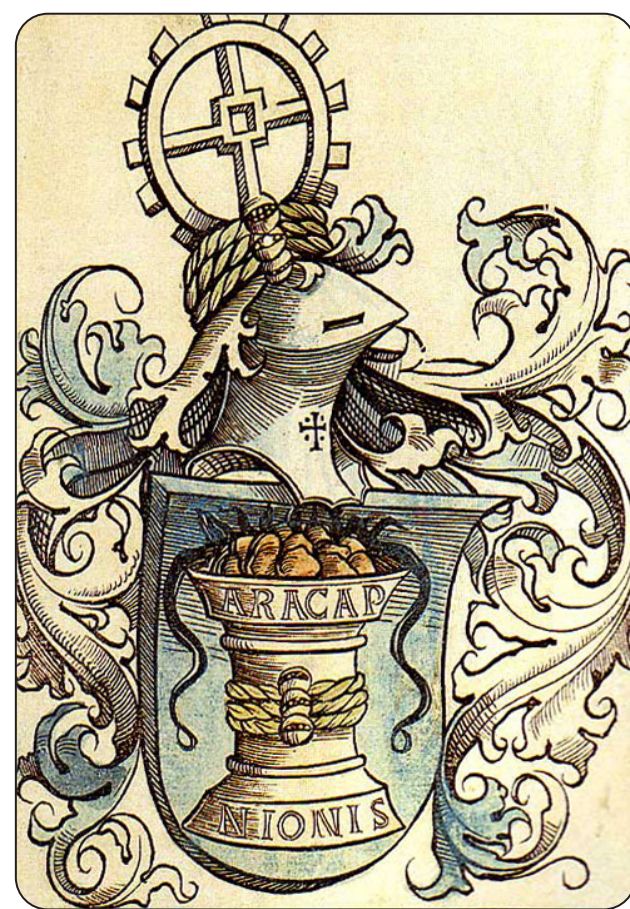
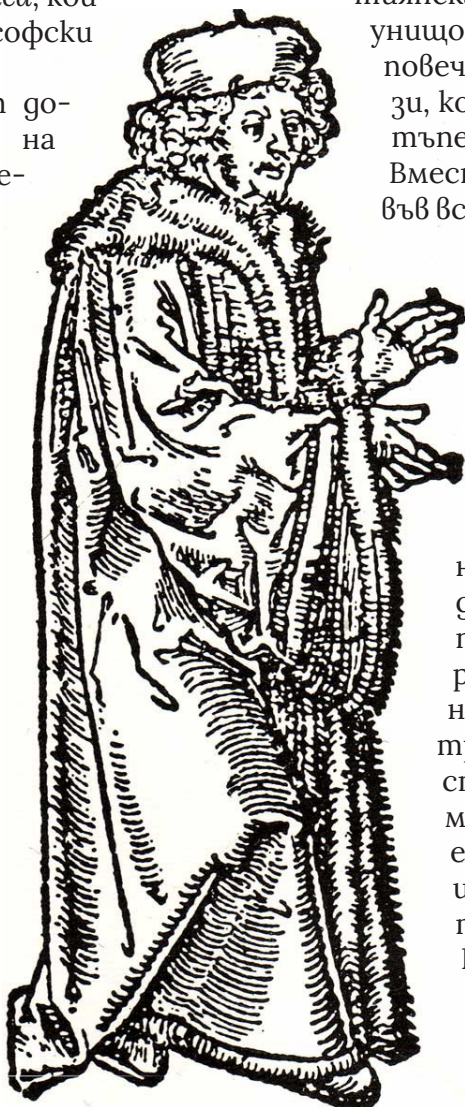
Служителите на Инквизицията, които по това време са предимно от доминиканския орден, започват гневно да протестират срещу това решение. Те старателно издирват и откриват в трудовете на Ройхлин текстове, според които той да може да бъде обвинен като еретик. Някои от тях наистина биха могли да се тълкуват в този смисъл. Изказаните в тези откъси съждения имат универсалистичен и хуманистичен характер, като личи стремеж към примиряване

на всички религии. Прокарват се идеи за сходство между юдейски мистични практики и такива, прилагани от правоверни католици.

Към императора е отправено искане за изгаряне на съчиненията на Ройхлин. От своя страна, някои негови симпатизанти се отнасят към папа Лъв X. По негово разпореждане, на 24 април 1514 г. в Шпайер се провежда църковен трибунал, който да разследва обвиненията и да излезе с решение.

Противно на очакванията, в крайна сметка трибуналет оправдава Ройхлин и го освобождава от обвиненията към него. Втора комисия, съставена пак по искане на доминиканците от богослови от Кьолн, Ерфурт, Лувен, Майнц и Париж, отново оправдава Ройхлин. Инквизицията не престава да го притеснява по различни начини, но сега пренасочва по-голямо внимание към избухването на Реформацията в Западна Европа.

През последните три години от живота си (1520-1522 г.) Ройхлин изпълнява длъжността професор по староеврейски и старогръцки в университетите на Инголдау и Тюбинген. Сред неговите ученици изпъкват и имената на реформаторите Филип Меланхтон и Йохан Еколампад. Мартин Лутер ползва еврейската граматика на Ройхлин при превода на Библията на немски език. □

Гербът на Йохан Ройхлин
| източник: Wikipedia.org

вляво:
Йохан Ройхлин, дърворезба от 1516 г.
| източник: Wikipedia.org

горе:
Статуя на Йохан Ройхлин, част от композицията на паметника на Лутер във Вормс
| източник: de.m.wikipedia.org

¹ Евр. „блясък“. Б.а.

Проблемът за злото

И отношението към него във философията и богословието през XX и XXI век

Деян Димитров

IV част

ОТГОВОРЪТ НА ПРОБЛЕМА СЪС ЗЛОТО

След като разгледахме основните положения на пресупозиционизма, може да разгледаме и неговия отговор на проблема със злото. Както вече установихме, според този възглед защитникът на вярата не трябва да приема неутрална позиция, а напротив, трябва да изгради аргументацията си върху епистемологично сигурната основа на Божието слово. Ето защо, разглеждайки логическия, доказателствения и екзистенциалния проблем със злото, пресупозиционистът не предлага ограничена защита, изхождайки от позициите на философските течения, които разглеждаме по-горе. За него това е богословски въпрос и той е наясно, че отсрещната страна също не е неутрална, а стъпва на определени презумпции за света, които трябва да бъдат предизвикани.

На първо място, критикът на вярата, независимо дали използва логическия, доказателствения или екзистенциалния аргумент, трябва да бъде предизвикан да даде основание за категоризирането на определени събития като зли. Наистина, като Божи създания, живеещи в Божия свят, ние имаме способността донякъде да разграничаваме добро от зло посредством нашата съвест, и още по-ясно посредством изявения Божий закон в Писанието. Но ако някой предлага аргумент, целящ да обори концепцията за Бога, той със сигурност не може да разчита на Словото за разграничаване на добро и зло.

Джон Маки, когото разгледахме по-горе, популяризира логическия проблем със злото, но същевременно с това е пропонент на моралния скептицизъм. Според него обективни ценности не съществуват. Защитникът на доказателствения проблем със злото Уилям Роу от своя страна твърди, че развива скептицизъм относно божественния характер на Библията и че това е довело до неговия преход към атеизъм. Очевидно той също не може да се облегне на библейските морални стандарти. Проблемът е, че в материалистичния светоглед, според който светът е плод на случайни събития, не съществува стандарт, който да определя нещо като зло. И човекът, който смята убийството на невинен за зло, и престъпникът, който е извършил такова действие, са плод на едни и същи натурални процеси и никой не може да каже чи чимически реакции в мозъка са правилни или грешни.

Скептикът може да признае невъзможността да посочи стандарт за разграничаване между добро и зло, но все пак да потвърди валидността на аргументите за проблема със злото, като ги представи като вътрешна критика на християнския светоглед. Все пак християнството има стандарт за добро и зло. Според него злото съществува. Как това е съвместимо с всемогъщ и добър Бог? Преди да отговори на това предизвикателство,

пресупозиционистът трябва да подчертае превъзходството на християнския светоглед, според който злото, което всички преживяваме, наистина е обективно. За разлика от материалистичния агностичен и релативистичен светоглед, според който нищо не е зло, християнството може да срещне хората наред с тяхното страдание.

Когато проблемът със злото се разглежда като вътрешна критика на християнския светоглед, защитникът на вярата може да използва предоставените обяснения на Писанието по тази тема, за да покаже, че няма противоречие между съществуването на злото и Божиите качества. Пресупозиционистът прави това от гледна точка на реформаторското разбиране за Божия суверенитет. Така Божието всемогъщество не се ограничава от либертарианската свободна воля на хората или от непознаване на бъдещето (Богословие на процеса, отворен теизъм), а се твърди, че Бог ще елиминира всяко зло, освен когато има морално основателна причина да не го направи. Злото не съществува, освен когато Бог има морално основателна причина да го допуска.

Божие слово действително свидетелства, че Бог има основателна причина за съществуването на злото. Ние не знаем конкретните причини за всяко едно страдание, през което преминаваме, но със сигурност може да извлечем някои принципи от Писанието. На първо място, Бог е суверен над всичко, което се случва, и прави онова, което Му е угодно (Пс. 115:3). Той върши всичко по Своята воля (Еф. 1:11) и всяко решение е от Него (Пр. 16:33). Бог е добър и праведен (Вт. 32:4; Пс. 97:2; Пс. 111:3) и никога не се изненадва от бъдещето. Единствено истинският Бог знае бъдещето и предназначението на вече случилите се неща. [...]

Въпреки че учението на Библията, че Бог има морално основание за злото, което съществува, разрешава логическия и доказателствения аргумент, хората могат да продължат да изпитват трудности с екзистенциалния аспект на проблема. Когато преминаваме през страдание, може да бъде трудно да се доверим на Бог, понеже не знаем причината, поради която трябва да преминем това изпитание. Апостол Павел учи (Рим. 8 гл.), че тук на земята имаме временни страдания, които не могат да се сравнят със славата, която има да се открие за нас. [...] Божият контрол над всички събития придава на злото значение и изкупителен характер. Бог има план и никой не може да го осуети, наистина

всичко съдейства за добро на тези, които любят Бога (Рим. 8:28).

Съществуването на злото е философски проблем, който се дискутира от мислителите, но е и реалност, с която всеки от нас се сблъсква ежедневно. [...] Позицията на пресупозиционизма не се опитва да подхожда от неутрална гледна точка към проблема. Тя подчертава факта, че само библейският светоглед, основан на Божието слово, може да осигури нужния стандарт, за да можем дори да наречем дадено нещо зло.

Същото това Божие слово свидетелства за един всемогъщ и суверен Бог, който върши само правда. Той има морално основание за съществуването на злото и го използва за Своите святи и праведни цели по благоволенieto на Своята воля. Нека не забравяме, че това включва също така и предаването и мъчителната смърт на Неговия син Исус Христос. Това събитие е несравнимо по степен на изявяване на злото в нашия свят, но същевременно е и капитулацията на злото. Поради възкресението на Христос вярващият може да има увереност, че злото и страданията са временни и Бог, който е в пълен контрол, ще доведе историята на изкуплението до нейния край, когато всяко зло ще бъде победено. ▢

Иван Проханов и евангелското движение в Русия

Сто петдесет и пет години от рождението му

Тодор Велчев

Т.нар. *молокани* („млечни хора“) са били руска християнска общност, която възниква към края на XVIII век. Те вярвали, че Библията е пътеводител на всяка душа към спасението, и се придържали към нейни символични и алегорични тълкувания. Отхвърляли всички ритуали, почитането на иконите, спазването на общите пости, украсяването на храмовете и поклонението на мощи, които се практикували в Православната църква. Названието на тези хора всъщност е било укорително и произлиза от това, че пиели мляко през православните пости, когато употребата на животински продукти е забранена за вярващите. Руското правителство подложило молоканите на репресии и изселило мнозина от тях в Кавказ. На 17 април 1869 г. в едно такова семейство във Владикавказ¹ се ражда Иван Степанович Проханов. Малко по-късно баща му се присъединява към местните баптисти и става презвитер.

Когато е едва десетгодишен, Иван започва да вехне. Един ден го намират да лежи безжизнен. Извиканият лекар обявява момчето за мъртво и тялото му е положено в ковчег. Но в момента, когато църковните старейшини четат текстове от Библията за погребението му, Иван отваря очи и започва да плаче. Години по-късно той споделя: „Със сигурност силата на Всемогущия ме върна към живота, за да изпълня през годините една особена задача, възложена ми от Него. Една друга сила, силата на смъртта, искаше да прекърши живота ми още в самото му начало. Но мощта на Всемогущия надделя... и аз бях оставен на земята.“ Споменът за тази опитност му помага много в мигове на униние и потиснатост.

В юношеските си години Иван Проханов се запознава с произведенията на Волтер, Русо и Шопенхауер. Чувства се все по-объркан по въпроса за смисъла на човешкия живот. Спохождат го мисли за самоубийство. Това го тласка към усърдни духовни търсения. През 1886 г. той отваря един Нов завет и попада на заявлението на Христос: „Аз съм пътят, и истината, и животът; никой не идва при Отца, освен чрез Мене“ (Йоан 14:6). Впечатлен е и от словата на ап. Павел: „За мен да живея е Христос, а да умира – придобивка“ (Фил. 1:21).

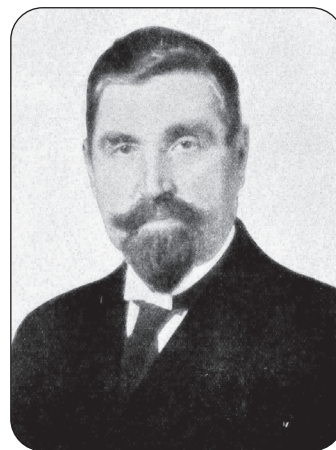
Иван моли Бога да прости неговото неверие и Му благодари за спасението си. От този ден насетне, мисленето му е пропито от оптимистичното убеждение, че Христос е победил света и продължава да побеждава, въпреки ежедневните ни несгоди. Присъединява се към същата баптистка общност, в която служи баща му.

Иван Проханов е загрижен за руския народ и иска да му бъде полезен. Той се отдава на християнско служение, но – следвайки примера на ап. Павел – решава да осигурява сам своята прехрана. Следва инженерна механика в Технологичния институт в Санкт Петербург. Успоредно с това, преподава на деца християнското учение, проповядва и издава нелегално евангелското списание *Беседа*. Сбирките под негово ръководство са тайни, защото всякакви религиозни събрания извън Православната църква са били поставени извън закона. Тези репресии са подбуждени пряко от православния клир, който се притеснява от разпространението на евангелското християнство.

Заплашен от арест заради религиозната си дейност, през 1895 г. Иван Проханов е принуден да емигрира на Запад. Две години учи богословие в Баптисткия колеж в Бристъл (Англия) и в Конгрешанския колеж в Лондон, а също, за по един семестър, в Берлинския и в Парижкия университет. Този престой в чужбина му помага да установи трайни контакти с протестантски църкви в Западна Европа.

Иван Проханов е убеден, че руснаците имат нужда преди всичко от духовно обновление. Той пише: „Никакви социални или политически реформи не могат да бъдат успешни, ако първо не протече морална и духовна реформа в самите хора.“

След завръщането си в Русия той работи в продължение на почти четвърт век като инженер, а свободното му време е посветено на духовна дейност. Установява се в Санкт Петербург, като през деня работи в електрическата компания Уестингхаус, а

през нощта служи на Бога като евангелизатор и химнописец. Основава библийско училище и организира младежки групи. Често си ляга след 2 часа през нощта. На два пъти попада в затвора заради вярата си.

След Първата руска революция през 1905 г., страната се радва на религиозна свобода в продължение на няколко години. Проханов работи усърдно за създаването на Руския евангелски съюз: сдружение на християни от различни деноминации, с основна цел

духовното пробуждане на народите в Руската империя. Изглежда тази организация е била замислена като национален аналог или поделение на Световния евангелски альянс². Макар че съюзът е регистриран официално от властите, той се приема нееднозначно от водачите на протестантските общности в Русия и скоро се разпада.

Неуморният Проханов се заема с учредяването на обща организация на ниво деноминации. Така Вторият конгрес на евангелските християни, заседавал в края на 1910 и началото на 1911 г., утвърждава предварително подготвен устав и кредо („вероучение на евангелските християни“) и основава Общоруски съюз на евангелските християни (Всероссийский союз евангельских христиан, ВСЕХ). Иван Проханов служи като председател на съюза в продължение на 20 години. Той иницира и създаването на младежко евангелско движение. Неговите виждания обаче са по-мощни – той смята, че евангелските общности могат и трябва да спомогнат за реформирането на православната църква в Русия. През годините той публикува няколко призова в този смисъл, а след Болшевишката революция от 1917 г. участва в няколко срещи с различни православни водачи. Опитва се да издейства от властта разрешение за построяване на християнски град-комуна Евангелск в Алтайския край. Проектът пропада по заповед на Сталин, а впоследствие режимът става все по-враждебен към евангелските вярващи.

Проханов е принуден да емигрира и посвещава последните години от живота си на изграждането на Всемирния съюз на евангелските християни. Тази организация на рускоезични протестанти зад граница просъществува десетки години и издава списание *Евангельская вера*. За утвърждаването ѝ нейният основател пътува в различни страни, като посещава и България.

Иван Проханов умира в емиграция през 1935 година в Берлин. Две години преди смъртта си, той пише: „Когато поглеждам назад и анализирам събитията от последните 15 години, не мога да не видя как всяка случка, всяка пречка, дори гоненията и въдворяванията в затвора, определено са послужили за добро, за разрастването на евангелското християнско движение в Русия.“ □

Заседание на съвета на ВСЕХ през 1927 г. | източник: Wikipedia.org

¹ Днес столица на Република Северна Осетия – Алания, в състава на Руската федерация. Б.а.

² World Evangelical Alliance (WEA), основан през 1846 г. и съществуващ до днес (worlddea.org). Б.а.

Рицарите от Четвъртия кръстоносен поход плячкосват Константинопол

Радостин Марчев

Четвъртият кръстоносен поход (1202–1204) започва с благословията на папа Иннокентий III. Целта на военното начинание била да освободят т. нар. „свети земи“ и Ерусалим, като бъде сразен ислямският Аюбидски султанат на Египет. Историята обаче се развива по изненадващ и срамен начин.

За да достигне своята цел, армията на кръстоносците се нуждаела от флот. За тази цел тя сключила сделка с венецианците. Но тъй като немалка част от кръстоносците избрали да пътуват самостоятелно, се оказало, че останалите не са в състояние да съберат цялата договорена сума за превоза. Венецианският дож Енрико Дандоло предложил решение: войските ще платят отчасти „в натура“, като превземат град Задар (Зара) на Адриатическия бряг, който бил контролиран от унгарския

крал. Кръстоносците се съгласили и след кратка обсада превзели и върнали града във венецианско владение. По този начин Четвъртият кръстоносен поход започнал с нападение над католическа територия и убийство на други християни. Разярен от постъпката на кръстоносците, папата ги отлъчил от църквата.

Папският гняв обаче траял кратко. Към януари 1203 г. отлъчването било вдигнато и войските напредвали към Константинопол, който се намирал по пътя към тяхната цел. По това време към тях се присъединил принц Алексий Ангел, син на Исак II Ангел, детронирания от своя брат законен император на Източната римска империя. Алексий обещал на кръстоносците превоз по вода до Египет, военна подкрепа срещу мюсюлманите и приемане на папската духовна власт срещу помощ, за

да си върне престола в Константинопол. Когато войските на кръстоносците завладели пристанището на престолния град, узурпаторът побягнал и Алексий Ангел бил провъзгласен за император Алексий IV.

Скоро станало ясно, че при своето бягство неговият предшественик е опразнил държавната хазна и Алексий не бил в състояние да изплати 200 000 сребърника, обещани на кръстоносците за тяхната помощ. Докато той се опитвал да събере сумата, кръстоносната армия се разположила в града, което предизвикало размирици. Възползвайки се от тях, в началото на 1204 г. една дворцова фракция извършила държавен преврат, провъзгласила нов император, а Алексей IV бил удушен. Между новата власт и западните войски избухнал въоръжен конфликт. В резултат на 12 април 1204 г., в самото навечерие на Възкресение Христово, кръстоносците плячкосали Константинопол. Те опожарили част от сградите в града, разграбили всичко ценно, което намерили, нападнали църкви и манастири, унищожили редица културни ценности, а голям брой мирни жители намерили смъртта си.

Падането на Константинопол довело до създаването на няколко латински държави на част от територията на Източната римска империя. Притискани от нашествениците-мюсюлмани, от страните-наследници на Византийската империя като Никея, Трапезунд и Епир, както и от съседните православни държави, сред които и България, те просъществували едва няколко десетилетия. Въпреки това тяхното историческо влияние е значително. Разграбването на Константинопол било посрещнато с ужас от целия християнски Изток, а последващото насилствено налагане на католическа юрисдикция над православно население в региона довело до нагласата, че „ислямската чалма е за предпочитане пред папската тиара“. Крайният резултат – който продължава да се усеща и днес – бил окончателното затвърждаване на схизмата между Изтока и Запада. □

Завладяването на Константинопол от кръстоносците през 1204 г., миниатюра от XV век, David Aubert (1449–1479 г.) | източник: Wikipedia.org

За сведение на нашите приятели кой къде е

ИЗ АРХИВА НА ЗОРНИЦА

Не са малцина приятелите, които ни пишат и питат за този и онзи. Това е естествено. Бомбите ни удариха и ние се разпръснахме, но връзките на любовта не могат да бъдат разкъсани от бомбите. С тази колона в *Зорница* ще открие осведомителна служба, като съобщава във всеки брой местожителствата на тези приятели, които ни се обадят.

Пастир Васил Зяпков със семейството си пребивава в с. Априлци, Пазарджишко. В същото село са евакуирани и семействата: Асен Симеонови, Иван Угренови, Давид Крайз, Апостол Величкови. Пастир Цветан Литов се е евакуирал в Сухиндол.

Пастир Алфонс Прач, надзирател на Методистките епископални църкви в България, пребивава в Севлиево. Там са и госпожиците Мелони Търнър и Кархарт. П-р Янко Иванов е още в София, ул. Раковски 86. В София е и пастир Никола Михайлов, ул. Осогово 63.

Тодор Шопов, председател на *Българското евангелско дружество*, се е евакуирал в Асеновград, ул. Фердинанд 16. Там пребивават и: Василка Цакова, Самуил Василев, Влашо Николов, г-ца Варвара Багрянова. Бившият редактор на вестника г-н Неофит Цаков се е евакуирал в Самоков. Там са евакуирани още семействата Петко Караиванов, Радослав Раковски, г-жа Зорница Фурнаджиева.

Семейството на п-р Петър Минков е евакуирано в с. Страхилово. Брайко Касъров с близките си пребивава в Костенец. Там са още г-жа Богдана Касърова, Веселин Касъров, г-жа Наталия Даналова, Колегарови, Събови, г-жа Росица Чуканова и Василка Десева. Семейството на г-жа Райна Сарафова е евакуирано в Банско. К. Т. Бояджиев и Гидикови са в Красно село, на ул. Ген. Лазаров 40. Г-жа Ефа Бушева пребивава в дома на Йордан Стоянов, спирка „Овча купел“ 87, София.

Семейство Йосиф Финци е евакуирано в Разград. Пастир Йосиф Исаков със семейството си пребивава в дома на пастир Марин Делчев, Боянския път, София.

Семейство Л. Каменови е евакуирано в с. Долни Лозен, Софийско. Семейството Пано Димков е евакуирано в с. Новоселци. Там пребивава и семейството на инж. Иван Бонев. Г-ца Костадинка Панова и семейство Никола Георгиеви са евакуирани в Пазарджик. Г-жа В. Налджишка е евакуирана в с. Церово, Пазарджишко.

Тодор Бояджиев със семейството си пребивава в Луковит. Сем. Матинчеви пребивават в Малашевци, ул. Родопи 2, София. На същия адрес живеят и сем. Христо Куличев.

Г-жа Мери Хаскел пребивава в с. Пордим, Плевенско. □

Зорница, 1 май 1944 г.

Християнката Покахонтас

Емил Марков

Изповядването на вярата в Христос от Покахонтас е сред малкото факти, известни със сигурност за прочутата гъщеря на индианския вожд Поухатан. И все пак, обръщането ѝ към християнската вяра често отсъства от разказите за нея, а повечето от това, което се знае, е легенда или художествена измислица.

Покахонтас е родена през 1596 г. по крайбрежието на Вирджиния. Рожденото ѝ име е Амонут, но тя има също и тайно, много лично име: *Матоака*. „Покахонтас“ е псевдоним, изразяващ изгивия ѝ характер и с който предпочита да бъде известна сред английските колонисти.

Капитан Джон Смит я споменава в книгата си: „Нейното остроумие и дух я открояват от другите.“ Романтичната история за любовта между него и Покахонтас, която е в основата на популярния анимационен филм, не е истинска. По време на първата им среща тя е едва на 10, а той е на 27 г. Капитанът попада в плен на индианците, но вождът проявява благосклонност към него. А разказът как девойката го спасила, като положила главата си над неговата миг преди да бъде убит, не е точен. Някои предполагат, че става въпрос по-скоро за ритуал по осиновяване, защото Поухатан наричал Смит свой „син“.

Покахонтас често посещава лагера на колонистите и допринася много за комуникацията между индианците и заселниците. Англичаните имат нужда от храна, а вождът се нуждае от оръжие, което да укрепи властта му сред другите племена. Не всичко обаче върви гладко и след две години Поухатан премества столицата на по-трудно достъпно място. Покахонтас престава да посещава Джеймстаун, а Джон Смит се прибира в родината си. На негово място е назначен капитан Самюъл Аргал, който също търси начини да се снабдява с храна от индианците. Междувременно 14-годишната Покахонтас е омъжена за някой си Кокум. На капитан Аргал му хрумва идеята да я плени и по-късно да я размени за няколко англичани. Така Покахонтас отново се озовава в Джеймстаун.

Планът обаче се променя. Пуританният Александър Уитакър просвещава младата жена в християнството. Един

млад вдовец, плантаторът Джон Ролф, се влюбва в нея и изглежда тя откликва на чувствата му. През пролетта на 1614 г. Покахонтас публично се отказва от идолопоклонството на народа си, открито изповядва християнската си вяра и по свое собствено желание се кръщава. С това Покахонтас приема името Ребека, вероятно като препратка към библейската Ребека, чиито синове Исав и Яков дават началото на два народа. Покахонтас също се смята за свързана с два народа. На 5 април 1614 г., в присъствието на баща си и братята си, тя се омъжва за 28-годишния Джон Ролф. Предишният брак на Покахонтас очевидно е бил смятан за разтрогнат както от англичаните, така и от племето ѝ.

Историята за обръщането на Покахонтас от идолите към Христос не е широко разпространена до 1800 г. След Войната за независимост обаче мнозина смятат Покахонтас за „майка-основателка“ на Америка. Тя се омъжва за англичанин, а на обръщението ѝ се гледа като на последен акт на отхвърляне на нейната култура в полза на нововъзникващата американска култура, която според мнозина е облагодетелствана от Бога. Покахонтас става толкова значима за ранната история на САЩ, че картината на Джон Чапман от 1839 г. „Кръщението на Покахонтас“ се нарежда сред седемте портрета в Ротондата на Капитолия във Вашингтон.

Покахонтас наистина има решаващ принос за успеха на Вирджиния, но в изненадващ смисъл. Колонистите се опитват от години да отглеждат тютюн, но без успех. Културата на тютюна предполага по-различни техники от европейските. Младата индианка обаче познава както по-

севите, така и околната среда. С нейния принос тютюнът превръща Вирджиния в икономически преуспяваща територия.

Скоро се ражда Томас Ролф и *Virginia Company* решава да доведе Покахонтас и сина ѝ в Лондон, за да запознаят управниците със своя успех. В края на пролетта на 1616 г. индианката е представена почти като кралска особа. Макар че съществуват малко писмени източници за това пътуване, срещата на Покахонтас с английския крал Джеймс I е документирана. Има сведения и за срещата ѝ с Джон Смит, която явно е протекла при известно напрежение, заради лошото отношение на Смит към баща ѝ след освобождаването му от плен.

Назначени като мисионери, семейство Ролф се връщат в Америка през март 1617 г. с цел християнска мисия сред индианците. Но по неизвестни причини Покахонтас умира, преди корабът им да излезе от река Темза. Тя е само на 21 години.

Светът на Покахонтас до голяма степен е изгубен в праха на времето. Но през 1994 г. при изследване на Джеймстаун започват разкопки. Археологическите изследвания разкриват най-голямата известна колекция от артефакти на индианците във Вирджиния от периода на първите им контакти със заселници. През 2010 г. екипът намира и мястото на църквата, където се е състояла сватбата на Покахонтас.

Въпреки краткия си живот Покахонтас е ключова фигура в зората на колониална Америка. Нейната действителна история изглежда по-скоро тъжна и не толкова романтична. Но за едно покаяло се и вярващо сърце винаги има надежда, защото в края на мрачния тунел го очаква Светлината. ▢

Кръщението на Покахонтас, худ. Джон Гласби Чапман; творбата е изложена в Капитолия | източник: Уикипедия

ХРОНИКА

Откриване на новата сграда на Евангелската съборна църква в Бургас

На националния празник 3 март, на бул. Демокрация 10 в Бургас беше открита новопостроената сграда на Съборната църква в града. Църквата има своето присъствие от 1881 г., но старата сграда трябваше да бъде съборена и на нейно място да се построи нов комплекс, съставен от жилищни апартаменти и помещение за молитвен дом, побиращо петдесетина души.

Проявата започна в 17:00 часа и събра около 75 души от Бургас и от цялата страна. Тя беше открита от председателя на Съюза на евангелските съборни църкви в България п-р Рангел Кълвачев. Изказаха се много благопожелания от местни пастири и от гости от страната. Имаше и музикални моменти с участието на новия проповедник брат Христо Войников и неговото семейство.

Брат Войников идва със съпругата си и двете си деца от Пловдив и се посвещава да основа отново евангелска съборна църква в Бургас. Неговото желание е, освен богослуженията, да се провеждат благовестителски прояви, да се раздават библии и брошури и да се достига до хора, които не са чували Благата вест.

Нека се молим това Божие дело да благоуспее!

